

Sygn. akt II C 375/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

19 września 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Marzena Botwina

Protokolant: Izabela Kucza

po rozpoznaniu 6 września 2017 roku w R.

sprawy z powództwa H. W.

przeciwko Towarzystwu Społeczno- (...) w R.

o uchylenie uchwały

oddala powództwo.

SSR del. Marzena Botwina

Sygn. akt II C 375/16

UZASADNIENIE

wyroku z 19 września 2017 roku

Powód H. W., po sprecyzowaniu żądania pozwu w piśmie z 26 września 2016 roku, wniósł o uchylenie uchwały Zebrania Delegatów Oddziału B. Towarzystwa Społeczno – (...) z 25 września 2015 roku z powodu niezgodności ze statutem stowarzyszenia oraz uchybień prawa wyborczego.

W uzasadnieniu żądania powód podał, że przewodniczący komisji wyborczej S. W. dopuścił do głosowania M. J., nie będącego członkiem zwyczajnym mniejszości niemieckiej w B.. Powód podał, że M. J. był jedynie wspierającym członkiem bez prawa wybierania i bycia wybieranym. Dalej powód wskazał, że 14 stycznia 2013 roku M. J. był członkiem młodzieżowym grupy B. – Centrum (...) dla Obcokrajowców wspierających.

Pozwany Towarzystwo Społeczno – (...) w R. wniósł o oddalenie powództwa. Podał, że powód był Przewodniczącym Oddziału B. Towarzystwa Społeczno – (...) kadencji 2011-2015. W wyniku zarządzonych wyborów na nową kadencję 2015-2019 Zebranie Delegatów Oddziału B. 25 września 2015 roku wybrało nowe władze swoich struktur. Dalej pozwany podał, że przewodniczącym został M. J., który otrzymał 22 głosy, natomiast powód ubiegający się o ponowny wybór otrzymał 5 głosów. Pozwany wskazał, że na skutek odwołania powoda sprawą wyboru nowego przewodniczącego zajmowali się zarówno Zarząd, jak i Komisja Rewizyjna Stowarzyszenia, które nie dopatrzyły się żadnych uchybień. Pozwany zarzucił, że powód błędnie interpretuje zapisy Statutu oraz odpowiedź otrzymaną ze Związku (...) w O.. Pozwany podkreślił, że nieposiadanie obywatelstwa niemieckiego przez M. J. nie wyklucza deklarowania przez niego narodowości niemieckiej, która została potwierdzona jego przyjęciem na członka zwyczajnego Stowarzyszenia przez właściwy organ. Zatem skoro M. J. spełniał kryteria statutowe to również otrzymał prawa statutowe. (k. 49)

Sąd ustalił, co następuje.

Powód H. W. jest członkiem zwyczajnym pozwanego Towarzystwa Społeczno – (...). Pozwany zgodnie ze statutem może tworzyć jednostki terenowe w formie: Oddziałów i K.. Najwyższym organem Oddziału jest Zebranie Delegatów, które dokonuje m.in. wyboru Przewodniczącego Zarządu, Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej. Tryb zwoływania Zebrania Delegatów określa statut pozwanego. Organem kierującym bieżącą pracą Oddziału jest Zarząd. W latach 2011-2015 powód był Przewodniczącym Zarządu Oddziału B. pozwanego stowarzyszenia.

(okoliczności bezsporne)

Zgodnie ze statutem pozwanego członkiem zwyczajnym pozwanego może być każda osoba narodowości niemieckiej. Poza tym członkiem honorowym pozwanego może być każda osoba fizyczna bez względu na narodowość i miejsce zamieszkania, a członkiem wspierającym może być każda osoba fizyczna bez względu na narodowość i miejsce zamieszkania, a także osoba prawna, deklarująca wspieranie stowarzyszenia. (§ 12 statutu).

Stosownie do paragrafu 13 statutu członkostwo nabywa się poprzez złożenie deklaracji o przystąpieniu do stowarzyszenia i zatwierdzeniu jej przez Zarząd Koła.

Bierne i czynne prawo wyborcze w ramach wyborów przeprowadzanych w stowarzyszeniu przysługuje jedynie zwyczajnym członkom (§ 14 pkt 2 lit. a)

(statut k. 28)

Zebranie Delegatów Oddziału B. Towarzystwa Społeczno – (...) uchwałą z 25 września 2015 roku powierzyło funkcję przewodniczącego zarządu M. J. na kadencję 2015-2019. Na stanowisko przewodniczącego zarządu kandydowali: A. C., która otrzymała 2 głosy, M. J., który otrzymał 22 głosy i powód H. W., który potrzywał 5 głosów.

(uchwała z 25 września 2015 roku k. 27)

Powód zakwestionował ważność powyższej uchwały i zwrócił się do Zarządu oraz do Komisji Rewizyjnej stowarzyszenia o jej zweryfikowanie w trybie nadzoru. Ani Zarząd ani Komisja Rewizyjna nie stwierdziła nieprawidłowości przy przeprowadzeniu wyborów na Przewodniczącego.

(przesłuchanie stron k. 61v.-62, 130)

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie powołanych wyżej dokumentów, niekwestionowanych przez strony oraz na podstawie dowodu z przesłuchania stron. Zeznania stron uznał za wiarygodne.

Sąd zważył, co następuje.

Na wstępie należy podkreślić, że ustawa z 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 roku poz. 2010 t.j.) nie przewiduje żadnego odrębnego powództwa o uchylenie, stwierdzenie nieważności albo ustalenia nieistnienia uchwał władz stowarzyszenia, nie zawiera też delegacji do stosowania odpowiednio przepisów innych ustaw. Podstawy do zakwestionowania przez członka konkretnych uchwał organu stowarzyszenia nie może stanowić art. 29 Prawa o stowarzyszeniach, który przewiduje określony tryb sprawowania publicznoprawnego nadzoru nad działalnością stowarzyszenia, przejawiający się przede wszystkim w ustawowym przyznaniu legitymacji organowi nadzorującemu oraz prokuratorowi do wnioskowania do sądu o udzielenie upomnienia władzom stowarzyszenia, do żądania uchylenia niezgodnej z prawem lub statutem uchwały stowarzyszenia, a także do żądania rozwiązania stowarzyszenia. Sprawy w tym zakresie, między innymi o uchylenie uchwał rozpoznaje sąd rejestrowy na rozprawie (art. 32 ustawy).

W konsekwencji powództwo zmierzające do unicestwienia uchwały sprzecznej z prawem lub statutem można by wnieść tylko na zasadach ogólnych, tj. na podstawie art. 189 k.p.c., zgodnie z którym ten, kto ma w tym interes prawny, może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa.

Powód wnosił o uchylenie uchwały Zebrania Delegatów Oddziału B. Towarzystwa Społeczno – (...) podjętej 25 września 2015 roku. Jak wyżej wskazano brak jest materialnoprawnej podstawy do występowania przez powoda jako członka stowarzyszenia z takim roszczeniem, dlatego z tych przyczyn powództwo podlegało oddaleniu.

Nawet gdyby przyjąć, mając na uwadze treść uzasadnienia pozwu i podnoszone przez powoda zarzuty odnośnie do ważności powołanej wyżej uchwały, że powód wnosił o ustalenie nieważności uchwały albo ustalenia jej nieistnienia to i tak nie miałyby to wpływu na treść rozstrzygnięcia.

W orzecznictwie i w doktrynie powszechnie aprobuje się pogląd, że statuty stowarzyszeń, stanowiące źródło stosunku prawnego członkostwa łączącego daną organizację społeczną z jej członkami, mają charakter umowy cywilnoprawnej, rodzącej po obu stronach prawa i obowiązki, obejmującej oświadczenie woli członka, który wstępuje do stowarzyszenia oraz oświadczenie stowarzyszenia, które członka przyjmuje. Umowa taka zostaje zawarta przez założycieli stowarzyszenia. Pozostali członkowie przystępują do niej na mocy stosownych aktów przystąpienia do danej organizacji społecznej. Przystąpienie do stowarzyszenia następuje zatem na podstawie dwustronnego oświadczenia woli, a wystąpienie albo usunięcie - oświadczenia jednostronnego (członka lub stowarzyszenia), których skutkiem jest rozwiązanie uprzednio zawartej umowy. W konsekwencji tych założeń sam stosunek członkostwa ma również charakter cywilnoprawny, a ewentualna sprawa sądowa dotycząca takiego stosunku jest sprawą cywilną w znaczeniu materialnym (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 24 czerwca 2009 r., wydanym w sprawie I CSK 535/08 i przytoczone tam orzecznictwo i literatura).

Konsekwencją przyjęcia teorii statutu, jako umowy i cywilnoprawnego charakteru stosunku członkostwa w organizacji społecznej (stowarzyszeniu) było dopuszczenie możliwości zgłoszenia przez członka stowarzyszenia roszczenia o ochronę jego członkostwa na drodze sądowej, w trybie procesowym (tak Sąd Najwyższy w uchwale z 6 stycznia 2005 r. wydanej w sprawie III CZP 75/04 i w wyroku z 24 czerwca 2009 r. wydanym w sprawie I CSK 535/08).

Powyższe nie oznacza jednak, że członkowie stowarzyszenia posiadają, co do zasady interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w podważaniu wszelkich uchwał podjętych czy to przez zebranie delegatów, czy to przez zarząd na drodze procesu sądowego, w tym żądając ustalenia nieistnienia tych uchwał. Względem na istotę samorządności stowarzyszeń, która przejawia się między innymi w swobodzie kształtowania struktury organizacyjnej, swobodzie wyboru władz i określenia ich kompetencji, przemawiają za tym, aby w tym wypadku ściśle interpretować pojęcie interesu prawnego członka stowarzyszenia w wytoczeniu powództwa przeciwko stowarzyszeniu, opartego na art. 189 k.p.c. Przyznanie bowiem każdemu członkowi legitymacji do zaskarżania wszelkich uchwał organów stowarzyszenia mogłoby w poważnym stopniu utrudnić, a czasami nawet uniemożliwić prawidłowe prowadzenie przez stowarzyszenie swojej statutowej działalności. Bezsprzecznie każdy członek stowarzyszenia ma interes prawny w zaskarżeniu uchwały, jeżeli uchwała ta wywołuje skutki w sferze jego praw członkowskich. Nie wystarczy jednak samo powoływanie się na dążenie do tego, aby organy stowarzyszenia działały zgodnie z prawem i statutem, ponieważ nadzór nad legalnością działania stowarzyszenia pozostaje w gestii organów nadzoru, o których mowa w art. 29 prawa o stowarzyszeniach. Koniecznym jest natomiast wykazanie, że zaskarżone uchwały organów stowarzyszenia rodzą konkretne i niekorzystne skutki w sferze praw powoda, jako członka tej organizacji, bądź przynajmniej potencjalnie stwarzają realne zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów. (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 30 grudnia 2013 roku wydanym w sprawie I ACa 598/13 oraz w wyroku z 20 listopada 2014 roku wydanym w sprawie I ACa 494/14)

W rozpoznawanej sprawie powód w trakcie przesłuchania w odwiedzi na pytania dotyczące interesu prawnego powoda w żądaniu uchylenia uchwały zeznał, że dla powoda ta uchwała nie ma żadnego znaczenia. Powód podał, że kwestionuje ważność uchwały, gdyż nie jest ona zgodna z kodeksem cywilnym i statutem i jest to dla powoda sprawa prestiżowa, gdyż nie można podszywać się pod kogoś kim się nie jest. Natomiast powód w toku postępowania wielokrotnie podkreślał, że w jego ocenie wybrany na Przewodniczącego Zarządu M. J. nie jest członkiem zwyczajnym stowarzyszenia, zatem nie ma biernego i czynnego prawa wyborczego do organów stowarzyszenia. Dalej powód podał, że wytoczył niniejsze powództwo, gdyż nastąpiły wybory niezgodne z prawdą, tj. wybrano człowieka, który nie ma udokumentowanego pochodzenia niemieckiego.

Powołane przez powoda okoliczności, które w jego ocenie potwierdzają istnienie jego interesu prawnego w żądaniu stwierdzenia nieważności lub ustalenia nieistnienia zaskarżonej uchwały, w ocenie Sądu nie są wystarczające do przyjęcia, że w sprawie została spełniona określona w art. 189 k.p.c. przesłanka dopuszczalności wytoczenia niniejszego powództwa to jest istnienie interesu prawnego. Jak wyżej wskazano, nie wystarczy samo powoływanie się na dążenie do tego, aby organy stowarzyszenia działały zgodnie z prawem i statutem, ponieważ nadzór nad legalnością działania stowarzyszenia pozostaje w gestii organów nadzoru, o których mowa w art. 29 prawa o stowarzyszeniach.

W związku z powyższym powództwo zostało oddalone.

Sygn. akt II C 375/16

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować w kontrolce uzasadnień,
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć powodowi,
3. K.. 20 dni od dnia doręczenia lub z wpływem.

R., 10 października 2017 roku